

передбачає розуміння міського простору (як реального, так і віртуального) як відкритої платформи для взаємодії органів влади, бізнес-структур і міського населення. В "розумному місті" інформація стає головним ресурсом і основою для регулювання "розумних" міських систем, створення проєктів, побудованих на відкритих даних із використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для управління містом.

### **Література**

1. An official website of the European Union. URL: [https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities\\_en#what-are-smart-cities](https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en#what-are-smart-cities)

2. ISO and Smart City. URL: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100423.pdf>

УДК 331.101(477.87)

Невмержицька С.М., к.т.н., доцент

Цалко Т.Р., к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

## **АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ**

Зараз в Україні особливого значення набуває розробка стратегії, націленої на прискорення науково-технічного і соціального розвитку країни. При цьому необхідною умовою побудови нової конкурентоспроможної на світових ринках економіки є підвищення рівня людського капіталу. Адже саме людський капітал є головною рушійною силою соціально-економічного розвитку сучасного суспільства.

Людський капітал – це інтенсивний продуктивний фактор розвитку економіки, суспільства і сім'ї, що включає освічену частину трудових ресурсів, знання, інструментарій інтелектуальної та управлінської праці, середовище проживання і трудової діяльності [2, 3]. Залежно від рівня, можна виділити такі види людського капіталу (табл. 1).

Можна виділити три основних компоненти людського капіталу: біофізичний капітал (природні задатки і здібності, здоров'я, нахили тощо); соціальний (духовний) капітал (загальна культура, спосіб життя, рівень освіти, можливості соціальної взаємодії та ін.); інтелектуальний капітал (знання, професійна освіта, творчий потенціал тощо).

## Види людського капіталу

Рівень	Вид	Характеристика
Макрорівень	Суспільний (національний)	Сукупність працездатного населення. Частина інноваційних (креативних) трудових ресурсів, накопичені конкурентоздатні, високопродуктивні знання, інноваційна система, інтелектуальний капітал та інноваційні технології в усіх сферах життєдіяльності, а також висока якість життя, що забезпечує конкурентоспроможність економіки країни на світових ринках в умовах глобалізації.
Мікрорівень	Колективний (корпоративний)	Накопичений організацією спеціальний та особливий, у порівнянні з конкурентами, індивідуальний людський капітал, а також особливі управлінські та інтелектуальні технології, включаючи інформаційні, що підвищують конкурентоспроможність організації.
	Індивідуальний	Накопичений запас особливих і спеціальних знань, професійних навичок, що дозволяють людині отримати додаткові доходи.

В даний час лідерами у світі стали країни, які навчилися краще за інших формувати і використовувати знання, вміння, компетенції людей, їх здатності до подальшого навчання і складно організованої спільної діяльності [4].

При розрахунку індексу розвитку людського капіталу (індексу людського розвитку – ІЛР) враховуються показники рівня життя, грамотності, освіченості і довголіття населення країни, а також стан медичного обслуговування та виробництва ВВП на душу населення. Згідно з даними, які публікуються Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) у Доповіді про стан людського розвитку [1], значення ІЛР України за останні роки має загальну тенденцію до покращення (рис. 1).

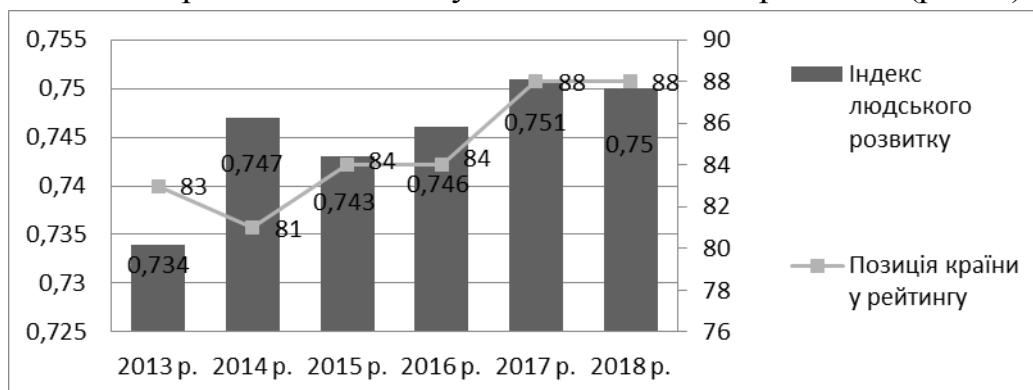


Рис. 1. Україна за індексом людського розвитку в 2013-2018 р.р.

Проте можна виділити основні проблеми, які ускладнюють та сповільнюють темпи розвитку людського капіталу в Україні:

- Недостатній рівень інвестицій в людський капітал на всіх рівнях – макрорівні, мікрорівні та індивідуальному. Інвестиції є основним

чинником існування і розвитку людського капіталу, підвищення його якості.

- Складна демографічна ситуація, а саме: високі темпи скорочення загальної чисельності населення країни, зменшення чисельності населення продуктивного віку, тривалості життя тощо.

- Низький рівень витрат на освіту. Витрати на загальну освіту, професійну підготовку, формальну і неформальну освіту більше не розглядаються як непродуктивні витрати. Від рівня освіченості суспільства залежить можливість держави залишатися конкурентоспроможними на світовій арені.

- Недостатній рівень заробітної плати і пенсійного забезпечення. Зараз у багатьох сферах діяльності рівень і структура оплати праці не відповідають світовим нормам та стандартам. Низький рівень оплати праці є, на жаль, одним з визначальних чинників виїзду економічно активного населення нашої країни за кордон в пошуках праці.

Особливу увагу при розв'язанні вищеперелічених проблем необхідно приділити бюджетній сфері, а саме системам охорони здоров'я та освіти. Система охорони здоров'я виступає як механізм «підтримання» людського капіталу, а система освіти – як механізм його відтворення [3].

Отже, темпи розвитку України багато в чому залежать від стратегічних рішень у сфері управління людським капіталом, що обумовлено підвищенням значущості і посиленням ролі людини як головного фактору суспільного прогресу та характерно для економіки інноваційного типу.

### Література

1. Доповідь про стан людського розвитку за 2019 рік: Огляд.  
URL: [https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic\\_governance/human-development-report-2019.html](https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/human-development-report-2019.html)
2. Приймак В. І. Актуальні проблеми та перспективи розвитку людського капіталу в Україні / В.І. Приймак, С. М. Гинда // Економіка і організація управління. – 2014. – № 3 (19) - 4 (20). – С. 199-204.
3. Розвиток людського капіталу: на шляху до якісних реформ.  
URL: [http://razumkov.org.ua/uploads/article/2018\\_LUD\\_KAPITAL.pdf](http://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_LUD_KAPITAL.pdf)
4. Цалко Т. Р. Система ключових показників ефективності як запорука ефективного управління бізнес-процесами в компанії / Т. Р. Цалко, С. М. Невмержицька // Проблеми системного підходу в економіці. – 2019. – Вип. 6 (74), Ч. 2. – С. 160-167.